

راه‌پوشش و حذف

میترا جلیلی / به دنبال بروز مشکلات ناشی از توقف واردات برنج خارجی به کشور، شهیاد آبنار، مدیرکل دفتر بازرگانی وزارت جهاد کشاورزی حدود ۱۰ روز پیش از حذف ممنوعیت واردات این محصول به کشور خبر داد و یادآور شد: تاکنون ۱۰۰ هزار تن ثبت سفارش انواع برنج خارجی صورت گرفته است که ظرف ۲۰ روز آینده وارد کشور می‌شود؛ موضوعی که البته با واکنش مجمع عالی واردات مواجه شده است. این مجمع با صدور اطلاعیه‌ای اعلام کرد ویرایش ثبت سفارش‌های قدیمی واردات برنج باز شده است اما امکان ثبت سفارش جدید وجود ندارد و هیچ‌یک از شرکت‌های واردکننده برنج موفق به ثبت سفارش جدید نشده‌اند.

از سایر بازارها

استقبال ۶ دهک از برنج خارجی

با تصمیم دولت، از یک ماه پیش ثبت سفارش واردات برنج از هند متوقف شد که این محدودیت، نگرانی بخش خصوصی از افزایش احتمالی قیمت برنج به‌عنوان دومین محصول استراتژیک کشور در ماه‌های پایانی سال را به دنبال داشت. در نهایت هم واکنش بازار به این موضوع و افزایش ۱۵ درصدی بهای برنج خارجی نشان داد این نگرانی‌ها درست بوده است. فعالان بخش خصوصی معتقدند برنج داخلی پاسخگوی همه نیاز بازار نیست و از سوی دیگر سفره حداقل ۶ دهک اول کشور، معادل نیمی از مصرف‌کنندگان برنج، وابسته به برنج‌های وارداتی است که قیمتی به مراتب کمتر از تولیدات داخلی دارند. مسیح کشاورز، دبیر کمیسیون واردکنندگان و تأمین‌کنندگان برنج مجمع عالی واردات در این باره گفت: سالانه بیش از یک میلیون و ۴۰۰ هزار تن برنج هندی و پاکستانی وارد کشور می‌شود. در ۹ ماه سال جاری بخش خصوصی حدود یک میلیون تن برنج خارجی وارد کرده و این بدان معنا است که هنوز نیاز کشور به واردات برنج برطرف نشده است ولی با توجه به اخبار نادرستی که در اختیار دولت قرار گرفت، چندی پیش از واردات برنج هندی ممانعت شد. وی افزود: به دنبال اعلام محدودیت واردات برنج، پیشنهاد دادیم اطلاعات دریافتی صحت‌سنجی شود چراکه طبق اطلاعات بخش خصوصی، تا پایان سال به واردات ۳۰۰ هزار تن دیگر برنج نیاز داریم و اگر ثبت سفارش انجام نشود بی‌شک شب عید دچار کمبود می‌شویم. تأکید کردیم با توجه به افزایش قیمت برنج خارجی در بازار، بی‌شک بهای برنج ایرانی هم افزایش پیدا می‌کند. گفته می‌شود دولت تصمیم به لغو محدودیت واردات برنج گرفته که امیدواریم این امر تحقق یابد و به این ترتیب قیمت برنج خارجی هم در بازار کاهش یابد.

مؤلفه‌های تأثیرگذار بر قیمت برنج وارداتی

اما چرا گاه بازار با تلاطم قیمت مواجه می‌شود و چگونه می‌توان بازار برنج را تنظیم کرد؟ کشاورز درباره علت افزایش قیمت برنج هندی از ۶ هزار تومان در سال‌های گذشته به ۴۰ هزار تومان فعلی گفت: تعیین قیمت برنج‌های وارداتی به مؤلفه‌های مختلفی بستگی دارد که یکی از آنها افزایش قیمت جهانی است ولی باید گفت دنیا در حال رقابت است و سودش را از افزایش فروش بالا می‌برد، نه افزایش قیمت. در ایران علاوه بر قیمت جهانی، مؤلفه قیمت ارز، عوارض و حقوق گمرکی هم بر قیمت نهایی تأثیر دارد چراکه اگر برای مثال قیمت دلار ۳۴ یا ۲۸ هزار تومان باشد، مبنای حقوق گمرکی عدد متفاوتی می‌شود. وی افزود: سایر هزینه‌ها همچون حمل‌ونقل و هزینه کارگر نیز بر قیمت برنج وارداتی مؤثر است. با توجه به اینکه برنج خارجی برنج لوکسی نیست و بیشتر اقشار کم‌درآمد از آن استقبال می‌کنند، اگر قیمت ارز به ثبات برسد و عدد مناسبی باشد، این محصول استراتژیک بر سر سفره مردم می‌ماند.

کاهش قیمت برنج با حمایت از کشاورزان، استفاده از ماشین‌آلات مدرن و حذف واسطه‌ها
دبیر کمیسیون واردکنندگان و تأمین‌کنندگان برنج مجمع

بخش خصوصی، مافیا نمی‌شود

برخی نگران هستند بخش خصوصی خود به مافیا و واسطه تبدیل شود. چه تضمینی وجود دارد که این اتفاق نیفتد؟ مسیح کشاورز با بیان اینکه انجمن تأمین‌کنندگان و تولیدکنندگان برنج در شرف تأسیس است و تنها مراحل ثبت نهایی آن باقی مانده است، گفت: از آنجا که کشاورزان عضو این انجمن و عملاً ذینفع هستند و با توجه به قوانینی که برای فعالیت انجمن در نظر داریم، هرگز چنین اتفاقی نخواهد افتاد. وی یادآور شد: در حال حاضر کارها را از طریق کمیسیون واردکنندگان و تأمین‌کنندگان برنج مجمع عالی واردات دنبال می‌کنیم تا بزودی انجمن تأمین‌کنندگان و تولیدکنندگان برنج آغاز به کار کند. این انجمن که یک شخصیت حقوقی دارد و اعضای آن کشاورزان، کارخانه‌داران حوزه برنج و صادرکنندگان هستند، عملاً نماینده کشاورزانی خواهند بود که در زنجیره تولید نقش کلیدی دارند. معتقدم اگر مشکلات تولید حل شود، می‌توان کشاورزان را تشویق کرد تا با تولید برنج کیفی، به ارزآوری ناشی از صادرات کمک کنند. وی افزود: این انجمن قصد دارد با اصلاح روش کاشت و برداشت به کشاورزان کمک کند زمین‌هایی با بازده بیشتر داشته باشند که این تولید بیشتر به نفع کشاورز، جامعه و حتی صادرکننده خواهد بود چراکه قیمت‌ها نیز کمتر خواهد شد. وقتی یک هکتار زمین در حالت عادی ۲ تن محصول بدهد ولی با اصلاح روش‌های کاشت و بذر، میزان تولید را به ۵ تن برسانیم، بی‌شک هزینه‌های سربراک کمتر می‌شود که تأثیر مثبتی بر کاهش قیمت تمام‌شده خواهد داشت و در بازار نیز می‌توان این کاهش قیمت را لمس کرد. در زمینه فرآوری هم با تأسیس کارخانه‌های مدرن به کشاورز کمک می‌کنیم ضایعات شالی‌ها به حداکثر برسد. همچنین در بخش توزیع دست واسطه‌ها قطع شده و محصول با قیمت کمتری به دست مصرف‌کننده می‌رسد.

عالی واردات با انتقاد از کمبود کارخانه‌های

مدرن در کشور گفت: در حال حاضر تعداد چنین کارخانه‌هایی انگشت‌شمار است پس با وجود تولید مناسب محصول، ضایعات آن بشدت بالا می‌رود چراکه از مرحله کاشت تا برداشت، سورتنینگ و مراحل نهایی، بیشتر به صورت سنتی انجام می‌شود و برنج آسیب می‌بیند. در ماشین‌آلات مدرن تا ۹۵ درصد، از شالی، برنج کامل باقی می‌ماند در حالی که در ماشین‌آلات سنتی، این رقم به ۵۰ درصد می‌رسد. اگر بتوان این مشکل را حل کرد به موازات افزایش

دولت در سیاستگذاری‌های بازار با بخش خصوصی مشورت کند

کشاورز از دولت هم خواست که به فرابخشی بودن این مجموعه اعتماد کند و در سیاستگذاری‌های خود در تنظیم بازار از این انجمن مشورت بگیرد تا اتفاقی که سال گذشته در بازار برنج افتاد دیگر تکرار نشود. وی یادآور شد: سال گذشته میزان تولید برنج داخل حدود یک میلیون و ۸۰۰ هزار تن بود اما با ارائه اطلاعات غلط به دولت، این رقم ۳ میلیون تن عنوان شده بود. به همین دلیل جلوی واردات برنج گرفته شد، به این ترتیب توازن عرضه و تقاضا به هم ریخت و شاهد جهش قیمتی برنج در بازار بودیم. معتقدم که دولت می‌تواند با کسب اطلاعات درست از بخش خصوصی، سهم مناسبی به صادرات یا واردات برنج بدهد و عملاً بازار به بهترین شکل ممکن تنظیم شود. دبیر کمیسیون واردکنندگان و تأمین‌کنندگان برنج مجمع عالی واردات همچنین در زمینه رفع تعهدات ارزی، از دولت خواست تا اجازه دهد صادرکنندگان عضو این انجمن حداقل ۵۰ درصد از ارز حاصل از صادرات برنج را به سامانه نیما بازگردانده و آن را صرف خرید ماشین‌آلات برای کارخانه‌های مدرن کنند تا راه برای تولید و صادرات بیشتر هموار شود.

پس چرا برنج صادر می‌کنیم؟

با وجود برخی مشکلات در بازار برنج داخلی، چرا برنج ایرانی صادر می‌شود؟ اساساً صادرات برنج بر افزایش قیمت برنج داخلی تأثیرگذار است؟ به اعتقاد دبیر کمیسیون واردکنندگان و تأمین‌کنندگان برنج مجمع عالی واردات، صادرات برنج، چندان بر قیمت بازار تأثیرگذار نیست و ما نباید به بهانه احتمال افزایش قیمت برنج در صورت صادرات، مانع این پروسه تجاری شویم. موضوعی که اسماعیل یزدان‌پناه، مدیرعامل پایانه صادرات برنج ایران هم با آن موافق است. او در پاسخ